

Prémie Otto Wichterleho podpoří 24 talentovaných mladých vědkyň a vědců

22.6.2023 - Leona Matušková a , Jan Plavec | Akademie věd České republiky

Ve své úvodní řeči předsedkyně AV ČR Eva Zažímalová připomněla, že právě letos, na konci října, uplyne 110 let od narození Otto Wichterleho, jehož jméno prémie nese.

„Profesor Wichterle je příkladem velice talentovaného a plodného vědce a také silné osobnosti. Inspirovat by nás měl nejen tím, že jeho vynálezy dokázaly zlepšit život společnosti, ale především tím, že po celý život zdůrazňoval zásadní význam svobodného bádání,“ uvedla.

Podle jejího názoru nejsou ve vědě nejdůležitější pouze nové objevy: „Neměla by nás prvoplánově pohánět snaha přepisovat učebnice. Řekla bych, že daleko důležitější je láska a pokora k oboru, ochota stále se učit a odpovědnost za výsledky výzkumů.“

Ceny se předávaly ve všech třech vědních oblastech: neživá příroda, živá příroda a humanitní vědy. Za první oblast diplomy předávala místopředsedkyně Akademie věd ČR Ilona Müllerová, za druhou vědní oblast místopředseda Zdeněk Havla a za třetí vědní oblast místopředseda Ondřej Beránek.

Prémie Otto Wichterleho předávala předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová.

První vědní oblast:

Petr Hauschwitz pracuje v Centru HiLASE při Fyzikálním ústavu AV ČR. Zaměřuje se na efektivní laserové strukturování povrchů pro zlepšení biokompatibility implantátů. V roce 2021 jej časopis Forbes zařadil do žebříčku talentovaných „30 pod 30“.

Filip Křížek působí v oddělení spintroniky a nanoelektroniky Fyzikálního ústavu AV ČR, kde se zaměřuje na vývoj nových spintronických materiálů. Jeho práce může vést k lepšímu porozumění magnetismu a vývoji vysoce škálovatelných magnetických digitálních a neuromorfních IT zařízení.

Tomáš Neuman z Fyzikálního ústavu AV ČR přispívá k současnému pochopení interakce světla s hmotou. Jeho teorie popisující proces světelné emise ve skenovacím tunelovém mikroskopu je obecně akceptovatelnou teorií v komunitě rastrovací mikroskopie.

Andrea Školáková působí ve výzkumné skupině Materiálů s řízenou mikrostrukturou ve Fyzikálním ústavu AV ČR, kde zavedla výzkum vysokoentropických slitin, které jsou vhodné např. pro bioaplikace, kosmický a automobilový průmysl.

Gwladys Steciuk v Oddělení strukturní analýzy ve Fyzikálním ústavu AV ČR a patří k světové špičce v analýze konkrétních struktur mikrokrystalických minerálů. Zaměřuje se zejména na strukturní charakterizaci vzorků sekundárních minerálů pomocí 3D elektronové difrakce.

Veronika Brychová pracuje v Ústavu jaderné fyziky AV ČR ve skupině, která se zabývá radiouhlíkovým datováním. Podílí se na budování nové laboratoře urychlovačové hmotnostní spektrometrie.

Giovanni Ceccio pochází ze Sicílie a do Ústavu jaderné fyziky AV ČR nastoupil před pěti lety. Zapojil se v něm do výzkumu a vývoje nových nanomateriálů s využitím iontových svazků. Zajímají ho především tenké lithiové iontové baterie a ternární sloučeniny s jejich unikátní radiační odolností.

Michal Kamrádek působí v Ústavu fotoniky a elektroniky AV ČR, kde zastupuje vedoucího vědecké skupiny pro přípravu skleněných preforem optických vláken. Podílel se například na původní metodě přípravy aktivních vláken dopováním nanočásticemi.

Kateřina Novotná se zabývá kvalitou a úpravou vody. V Ústavu pro hydrodynamiku AV ČR vede Oddělení hydrochemie a technologie vody a snaží se odhalit a popsat látky, které vodu znečišťují. Řeší také, jak je odstraňovat pomocí technologií úpravy vody – nejčastěji metodou koagulace.

Kamila Hrubanová z Ústavu přístrojové techniky AV ČR pracuje na posouvání výzkumu ultrastruktury komplikovaných hydratovaných objektů. Je vedoucí Centrální laboratoře Elektronové mikroskopie a Ramanovy spektroskopie.

Jana Popová z Ústavu fyziky atmosféry AV ČR se zaměřuje hlavně na výzkum elektriny v atmosféře, vzniku a předpovědi blesků. Hlavním nástrojem její práce je modelování s využitím aktuálních modelů oblaku nebo numerických modelů předpovědi počasí a analýza dat naměřených radary.

Prémie Otto Wichterleho se uděluje od roku 2002 a je spojena s odměnou 330 tisíc korun rozložených do tří let.

Druhá vědní oblast:

Jan Hynek z Ústavu anorganické chemie AV ČR se v současné době věnuje výzkumu porézních koordinačních polymerů a zaměřuje se zejména na jejich protonovou vodivost. Protonově vodivé materiály jsou důležitou součástí membrán ve vodíkových palivových článcích, které jsou jedním z možných zdrojů čisté energie.

Pamir Nag přišel do Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR v roce 2018 po ukončení doktorského studia v Kalkatě. Věnuje se tématu srážek elektronů – navrhl a zkonstruoval světově unikátní přístroj pro zkoumání chemie indukované elektrony (spektrometr zobrazování iontů vzniklých v elektronových srážkách).

Eva Randárová z Ústavu makromolekulární chemie AV ČR propojuje vědu a medicínu. Věnuje se výzkumu nových polymerních materiálů (vodorozpustných), které se dají využít v protinádorové a protizánětlivé terapii.

Dominika Luptáková se v Mikrobiologickém ústavu AV ČR zabývá klinicky významnými bakteriálními a plísňovými onemocněními centrálního nervového systému, plic a urogenitálního traktu.

Jaroslav Semerád z Mikrobiologického ústavu AV ČR při své práci odhaluje nové organické polutanty a antropogenní částice, testuje jejich toxicitu a jejich interakce s (mikro)organismy. Obecněji se zaměřuje mj. na toxikologii, environmentální chemii a dekontaminační metody.

Kristýna Kárová se v Ústavu experimentální medicíny AV ČR zabývá neurovědami, zejména genovou terapií ve stimulaci regenerace axonů po míšním poranění.

Marek Šmejkal z Biologického centra AV ČR studuje, jak se mění chování a adaptační strategie ryb a jaký dopad mají změny prostředí způsobené člověkem na ekologii ryb a jejich reprodukci. Podílí se na řadě projektů, například se ZOO Praha a dalšími institucemi se angažuje v projektu za záchranu kriticky ohroženého karase obecného.

Stanislav Juráň z Ústavu výzkumu globální změny AV ČR – CzechGlobe se zabývá fyziologií rostlin a chemií atmosféry a zaměřuje se především na toky přízemního ozonu a těkavých organických látek

biogenního původu.

Ocenění je určeno pro vědce a vědkyně, kterým v době podání návrhu nebylo více než 35 let.

Třetí vědní oblast

Aleš Kudrnáč se věnuje výzkumu na pomezí sociologie, politologie a sociální psychologie. Dlouhodobě se zabývá vytvářením politických postojů v adolescenci a tím, jak škola a prostředí, v němž adolescenti vyrůstají, formují jejich chování, předsudky a vnímání politiky.

Tomáš Gecko se v Masarykově ústavu a Archiv AV ČR věnuje dějinám vědy, dějinám podnikání a sociální politiky. Participoval na založení výzkumného týmu Transformace státu a společnosti v hospodářské a sociální perspektivě a podílí se na řadě důležitých výzkumných projektů ústavu.

Pavel Horák působí v oddělení pro výzkum kulturního dědictví Etnologického ústavu AV ČR a zkoumá alternativní náboženství a spiritualitu. Kombinuje religionistické a antropologické perspektivy ve výzkumu magie, čarodějnictví, okultních a ezoterních hnutí v 19. a 20. století.

Lukáš Lička je historikem filozofie a vědy ve Filosofickém ústavu AV ČR. Zajímá jej kulturní přenos filozofických idejí, textů a rukopisů ze západoevropských center univerzitní vzdělanosti (Paříž a Oxford) do středoevropského prostoru (zvláště Praha a Vídeň) a také způsoby přenosu filozofické a přírodovědné problematiky z univerzitních přednášek do disputační praxe.

Jiří Dynda ze Slovanského ústavu AV ČR se zabývá v širším kulturněhistorickém kontextu náboženstvím Slovanů v předkřesťanském období. Jeho výzkum propojuje nové poznatky odborné literatury a historických pramenů s výbornou znalostí řady starých jazyků Evropy (staroslověnština, klasická řečtina, latina či stará severština).

Profily oceněných v tiskové zprávě.

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Premie-Otto-Wichterleho-podpori-24-talentovanych-mladych-v-edkyn-a-vedcu>